

VESNA
GOLDSWORTHY
MONSIEUR
KARENIN

Traducere din engleză și note de
LUANA SCHIDU

HUMANITAS
fiction

Verei

„Doamne, numai de-ar putea termina cineva
Anna Karenina în locul meu! E insuportabil.“

Tolstoi, *Scrisori*

Prolog

Un instantaneu

„Dragostea necondiționată: oamenii spun despre ea că este esența maternității. Nu eram destul de înaintat în vârstă ca s-o recunosc, când deodată ea n-a mai fost, ca o cometă care s-a stins. Să ai o mamă faimoasă e un blestem. Să-ți pierzi mama la nouă ani e o tragedie. Am trăit în umbra acestor două dizgrații. Mi-a luat o viață întreagă să cuprind cu mintea dimensiunea dezastrului pe care l-au provocat. Nu există mamă mai faimoasă decât a mea. Cu excepția, poate, a Sfintei Fecioare. În curând o să înțelegi totul mai bine. Acum suntem rude, tu și cu mine, dragă Albertine.“

Chipul contelui era luminat de zâmbetul acela familiar, ușor într-o parte. A spus toate astea în rusă. Eram atât de mulțumită de mine că înțelegeam în sfârșit cuvintele, încât abia mai târziu, în timp ce le scriam, mi-am dat seama că scăpasem din vedere ce voia să spună. Folosea familiarul, neoficialul *tu* pentru prima dată. *Acum suntem rude, tu și cu mine*, a spus. Rusa mea e încă precară. Hotărând să-i scriu povestea în engleză, am ales o cameră foto incapabilă să prindă cel mai semnificativ detaliu al instantaneului. Ce-a vrut să spună? Ce știa?

Monsieur Karenin

De ce iau sfârșit căsniciile?

O întrebare mai bună ar fi, poate: De ce încep vreodată?

„Un triumf al speranței asupra experienței“, ar fi spus Albie. Așa vorbea el, ținând emoțiile la distanță cu cleștii și pensetele clișeeilor, ca un expert în dezamorsarea bombelor. Anii trec și încă nu știu ce circuit a fost de vină pentru explozia care ne-a despărțit. Socotesc că e vina mea. Cu responsabilitatea e mai ușor de trăit decât cu ignoranța.

Albie nu era încă îmbrăcat complet. Izmenele și bluza de corp i se boțeau la genunchi și la coate și i se adunau la subsuori ca o piele de om bătrân. O pereche de jartiere îi îmbrățișau mușchii gambelor, ținându-i șosetele lungi, gri la locul lor. Era ceva bizar, amintind de un clown, în milităroasele dungi verzi și roșii ale benzii elastice, distonând cu tot ce se afla în jurul nostru. Demult apusele lui zile de soldat mai zăboveau încă în astfel de vestigii.

— Ber, a spus el, reușind să lungească silaba într-o melodie de jale.

Era foarte frig, chiar și în casă. Fereastra de la baie era acoperită cu flori de gheață. O strălucire palidă dincolo de ele sugera sosirea unei noi dimineți – zori pare un cuvânt prea puternic, prea definit. Albie și-a lipit fruntea de rezervorul

closetului, ca și cum ar fi fost un efort să stea în picioare. Un lanț s-a bălângănit la dreapta, cu mânerul lui alb, cu inel negru de cauciuc, indecent în simplitatea lui, în utilitarismul lui sobru. Începeam să mă obișnuiesc cu insula asta, cu cât de tare se mândrea ea cu funcționalitatea, cu austeritatea ei. „Nu trebuie să bombănim“, spuneau mereu oamenii. „Mă simt bine“ însemna că s-au săturat.

Albert și Albertine – un englez și o franțuzoaică, dacă mă mai pot numi franțuzoaică. Socotind după numele noastre, s-ar fi putut crede că eram sortiți unul altuia, dar nu exista nici un sens mai adânc dincolo de această coincidență, și Albertine nu avea nimic de-a face cu Proust. Eram cu câteva zile mai bătrână decât primul volum din *À la recherche*. Tata își dorise un fiu pe care să-l boteze după bunicul: numele l-a ajutat să depășească dezamăgirea provocată de faptul că mă născusem fată. Tatăl lui Albie o iubea pe regina Victoria. Mama lui n-a fost de acord cu numele de Albert. I se părea prea comun. Ea își dorise să-l boteze Tristan; a mea aproape că se hotărâse pentru Violetta. Autoritatea patriarhală ne-a salvat în mod fericit pe amândoi.

Râdea când îi spuneam Albie – ar fi fost nimerit pentru un comediant din clasa de jos, zicea el –, dar porecla i-a rămas. La Alexandria, el obișnuia să-mi spună Bertie. Ber suna ca un fior în engleză. Părea potrivit, în dimineți ca asta.

Cămașa de noapte mă proteja prea puțin de frig. Oglinda de deasupra chiuvetei arunca înapoi spre mine o reflexie încețoșată a dungilor ei albastre. Modelul nu era flatant, deși cum-părasem chiar eu materialul și-mi făcusem singură cămașa. Era prost ales, sau poate mult prea bine ales. Credeam că știu ce fac în clipa în care am atins flanelul la Magazinul Armatei și Marinei din Victoria, dar calculasem greșit efectul. Îmi închipuisem că dungile erau potrivite pentru un veșmânt băiețesc, un ecou spiritual, intim al înclinației pentru decență a lui Albie. Nu mă gândisem cătuși de puțin că m-ar putea face să arăt ca o deținută, și totuși la asta se ajunsese, și încă foarte repede.

Mașina de cusut fusese un cadou de nuntă de la părinții lui; un Singer, ca numele meu de fată, sau o versiune a lui. În ziua în care ne-a fost livrată, s-a auzit afară tropot de copite. Livrea vizitiului era la fel de verde precum căruța lui și cutia mare de la Harrods pe care o adusese; caii erau negri ca noaptea cea mai neagră, cu chișițe, ca într-un roman gotic. Eu eram tot verde, nouă pe tărâmul unde oamenii trimiteau cadouri scumpe în loc de scuză că nu veneau să te vadă. În Anglia, ne prefăceam că e un lucru normal. Albie era obișnuit să comunice prin pachete. Mașina de cusut îmi amintește de caii ăia ori de câte ori îi scot capacul. Frizoni, mi-a spus Albie, o încântare să-i privești. Grațioși, de nădejde; străini, ca și mine.

— Ber, a zis el, o să te obișnuiești cu Londra. O să ajungi s-o iubești. Îți promit. Ai răbdare un an-doi.

Câțiva ani, ar fi trebuit să spună. Trecuseră optsprezece luni de când vaporul nostru acostase la Southampton. Era în toiu verii; 1945, tocmai se terminase războiul. Trenul care ne-a dus la Londra trecea prin câmpurile din Hampshire, despiciând valuri de grâu la fel de încărcate de soare ca plajele pe care le lăsaserăm în urmă. Londra: cuvântul încă avea clinchetul clopoțelilor de nuntă.

Înainte de a pleca pentru totdeauna din Alexandria, Albie și cu mine petrecuserăm un weekend pe malul apei, în vestul orașului, unde deșertul se întâlnește cu marea în întinderi luminoase. Nisipul egiptean a continuat să ni se scurgă din păr și din haine săptămâni la rând. Am tot găsit grăunțe de nisip pe fețele de pernă și le-am simțit pe covoare o bună bucată din prima parte a toamnei. Grăunțe minuscule, tari, cenușii; e imposibil să crezi că, atunci când se adună cu miliardele, par aurii.

Albie zicea în glumă că aduseserăm dunele cu noi în casa din Earl's Court. Mi-a luat mult până am învățat să pronunț aceste două cuvinte destul de bine încât să mă fac înțeleasă

când voiam să cumpăr bilete de metrou. Valurile s-au închis în urma mea, și orașul m-a primit înăuntru. Dimensiunea lui era covârșitoare. Nu m-am mai aventurat la marginele lui până la sfârșitul celei de-a doua ierni.

Albie și-a dat cu puțin ulei pe păr, apoi și-a aranjat mustața cu același pieptăn. Curând o să-și pună un costum și-o cravată, o să-și încheie vesta, așa încât să pară țeapănă ca un cuirasat, o să-și lege șireturile pantofilor negri și în sfârșit o să-și arunce paltonul pe umeri, fără să se uite măcar o dată în oglindă. Cunoștea perfect fiecare mișcare. Înfașurat și drept ca un vătrai, era imaginea însăși a unui ofițer în civil – frumos, mai frumos chiar decât creatura suplă și prăfuită, în cizme de deșert și pantaloni scurți, care era când l-am cunoscut – totul la el devenise mai țeapăn, devenise altfel, de neatins.

Tânărul care se lăuda în glumă că l-a învins pe Rommel mergea acum la lucru într-un birou, plin de zel și cât de de vreme putea, deseori sărind peste micul dejun. *Mă cheamă datoria*, spunea cu o voce cântată, și fața i se încălzea într-un zâmbet, de parcă datoria ar fi fost o amantă, mai ușor de mulțumit decât o soție.

Nu știam mare lucru despre slujba lui Albie. Whitehall: asta spunea când lumea îl întreba unde lucrează. Suna ca Whitelaw, numele lui – al nostru – de familie. Merseserăm în acea primă vară de mai multe ori prin Whitehall, cu îngrămădirea lui dezordonată, nefranțuzească de blocuri cenușii impunătoare, și el îmi arătase clădirea în care se afla biroul lui. Era mai aproape de Trafalgar Square decât de Parlament; avea o ușă neagră lucioasă, cu o plăcuță de alamă și mai lucioasă purtând numele unui comitat englezesc. Sussex House, Cheshire House, Lancashire House: ar fi putut fi oricare dintre acestea. Aveam încredere în Albie – încă am. Pe vremea aceea, soțiile nu puneau întrebări.

„Nu-ți bate tu căpșorul ăla drăgălaș, Ber. O să continui să aduc mălaiul acasă.“ Țsta era răspunsul lui, împreună cu o îmbrățișare, când mă deranjam să-l întreb ceva. Era o frază

tare caraghioasă. Nu m-am îndoit niciodată de esența promisiunii lui. Mă simțeam norocoasă că mă considera drăgălașă, că mă alesese să-i fiu soție.

Era încă în serviciul Maiestății Sale, deși nu mai purta uniformă și nu mai vorbea despre munca lui. În zilele noastre de început, deseori părea incapabil să se abțină să-și atribue laude. Goane prin ueduri, comploturi nebunești pentru a rupe șirul de succese africane ale lui Rommel: poveștile despre aventurile lui militare erau atât de exaltate, încât nu le-am crezut niciodată. Făcea războiul să pară ca o competiție sportivă la o școală englezească. Victoria se dovedise a fi o chestiune mai serioasă. Îi era greu să spună până și dacă spera să ajungă acasă la cină. Din când în când, își făcea o valiză, o lăsa în hol și, dimineața, când venea o mașină oficială să-l ia, spunea: „Ne vedem joi sau vineri“, așa cum alți soți ar spune: „Diseară o să întârzii un pic, iubito“.

Când se întorcea, ghiceam unde fusese după cutia cu dulciuri de pe masa din sufragerie – marron glacés, callisons sau bergamote, läckerli, lebkuchen, gianduiotti ca niște bărci cu fundul în sus sau pernuțe dulci de amaretti morbidi. Cadourile lui Albie *din Europa*. Nu-și ascundea neapărat urmele, dar acea parte a vieții lui care era legată de afacerea neterminată a victoriilor din timpul războiului nu-mi mai aparținea, nu mai era un motiv de amuzament.

Noaptea, în pat, adormea în câteva minute. Eu număram orele, oile, pierderile personale, în funcție de dispoziția în care mă aflam. Albie considera că fericirea înseamnă să-ți tragi cio-rapii și să-i faci să stea locului cu orice preț. Începeam să cred că poate-ar trebui să devin ca el: să îngrop trecutul, să uit ce nu puteam aduce înapoi. Să aleg să fiu veselă, să rămân veselă, și fericirea va veni. Și el părea blocat la a doua parte a frazei.

„Tu n-ai nevoie să lucrezi, Ber, știi asta. Dar dacă te-ar face fericită să ieși în lume, să cunoști oameni, te rog, eu n-o să

spun nu. Știu că e greu să stai acasă, când ai fost obișnuită să lucrezi. Muncă voluntară, de pildă? O mulțime de femei în zilele noastre...”

Ciorapii mei atârnav pe calorifer ca un obiect oarecum medicinal. Am întins mâna după ei și am ieșit din baie. Am auzit afară murmurul unui motor. Albie începea astfel de conversații numai când era sigur că avea cum să le încheie rapid. În piațetă, mașina aștepta să-l ducă la Whitehall – o broască neagră, strălucitoare sub zăpada care cădea.

Când pleca la serviciu, ziua se întindea pustie în fața mea. Încetasem de mult să mă prefac că traduceri pe care mi le trimiteau oamenii lui Albie mă puteau ține ocupată. Scurtele comunicate pe care le transpuneam în cea mai elegantă franceză a mea preamăreau victoriile Alianților și exprimau optimism pentru viitor. Nu erau convingătoare, și nici nu reprezentau vreo revelație. Nu-mi făceam iluzii cu privire la importanța lor. Eram prea neenglezoaică pentru a fi recunoscătoare pentru micile binecuvântări. Dar până și aceste colaborări se răreau. Tratatelor erau semnate; procesele criminalilor de război se încheiau unul câte unul.

Nu-mi doream o viață de galerii și ceainării, în care atât de multe femei își pierdeau după-amiezile în fața unor picturi sau cești de porțelan. Când credeau că nu le vede nimeni, zăream pe chipurile lor amintirea războiului, dezorientarea unei reveniri la politețuri fără substanță.

N-aș fi crezut că era posibil să-mi fie atât de dor de casă când Albie nu se afla în preajmă să mă distragă, deși știam că mi-era dor de locuri care nu mai existau. Războiul luase Parisul și Bucureștiul și le înlocuise cu conștiința capacității lor de trădare. Ajunsesem în Alexandria în 1941 și, în timp ce lumea se afla în război, eu mă simțisem în pace acolo vreme de patru ani. Aveam o slujbă. Îmi perfecționam engleza, de parcă aș fi simțit că viața mea va ajunge să depindă de ea.

Știam că Egiptul era un adăpost temporar, că generozitatea forțată a arabililor nu avea să dureze. Acum nu mai rămânea decât Londra, dar eu nu știam cum să iubesc Londra. Albie era biletul meu de intrare în metropolă, însă Albie avea o țară – un continent întreg – de reconstruit, o lume nouă de apărut. Eu nu aveam un țel atât de limpede. În inima unui oraș înghețat, pe o insulă înconjurată de ape reci și cenușii, baierle finței mele erau înghețate până-n măduva oaselor.

În fiecare dimineață, după plecarea lui Albie, îmi puneam paltonul și galoșii și mă duceam în South Kensington să cumpăr ediția veche de o zi a ziarului *Le Monde*, proaspăt adusă cu feribotul. Ca să mai fac puțină mișcare, treceam în mare viteză printre șiruri de grajduri și străzi lăturalnice, încercând să-mi iau aerul că trebuie să ajung undeva degrabă. Era un obicei nou acest ziar: *Le Monde*. Îl citeam așa cum se citește literatura, de parcă Franța ar fi fost o plăsmuire a imaginației mele, o țară care nu mai exista. Treceam în revistă titlurile în timp ce-mi mâncam pâinea prăjită cu cafea, până aproape de amiază, când ziua va fi trecut pe jumătate, un gând consolator în sine.

„Îți dorești să îți se ducă viața, Ber“, zisese Albie când îi spusese că cea mai bună parte a zilei e în jur de trei după-amiaza – când lumina e aproape dusă. Era prea târziu să mă mai apuc de ceva, destul de aproape de momentul întoarcerii lui de la lucru, ca să mă mai pot bucura un pic de singurătate – asta dacă era în țară, și nu, ca atât de adesea, în Germania, Franța sau Elveția. Când promisese să-i fiu aproape, nu se menționase nimic despre o mie de despărțiri temporare.

Europa, așa îi spunea.

— Măine plec în Europa, Ber. Mă întorc joi.

— Nu îți se pare pervers, Albie, îl întrebasesm, să te trezești și apoi să aștepți să se facă trei după-amiază?

Cuprins

Prolog. Un instantaneu	9
1. Monsieur Karenin	11
2. Air Street.	33
3. O excursie în afară.	54
4. Absență	72
5. Orfani	82
6. Coama sălbatică	98
7. Marea Neagră	117
8. Duminica Iertării	135
9. Barzoi	154
10. Când englezii vorbesc despre Rusia	169
11. Petrecerea rusească.	186
12. Sensul lașității	204
13. Partea vătămată	220
14. Albastru descendent	237
15. Tu, Anna.	253
Postfață	269